

3 Sluch

Význam sluchu:

- základ pro komunikaci (sociální vztahy)
- pramen informací o věcech a dějích v okolí
- základ pro vytvoření vnitřní řeči (rozvoj abstraktního myšlení)
- citová vazba na okolí svět - duševní zdraví
- pomoc při orientaci v prostoru
- plastičnost vnímání (povrch, hloubka)
- jistota v pohybu (nositel varovných signálů)

Anatomická stavba sluchového analyzátoru:

- **zevní ucho**

boltec a zevní zvukovod

*atrézie – zúžení zvukovodu, vrozená vada

- **střední ucho**

bubínek, sluchové kůstky (kladívko, kovadlinka, třmínek) Eustachova trubice - zajišťuje propojení středního ucha a nosohltanu, které slouží k vyrovnání tlaku mezi dutinou bubínku a zevním

- **vnitřní ucho**

hlemýžď, vestibulum a polokruhovitě kanálky

- **nervové dráhy** (VII. a VIII. hlavový nerv)

Etiologie sluchového postižení:

- **vnitřní příčiny (endogenní)** - dědičnost (hluchota)-
- **vnější příčiny (exogenní)**
- *prenatální* - nemoc v těhotenství (rubeola, toxoplazmóza, spalničky), RTG v těhot., RH inkompabilita rodičů
- *perinatální* - vlásečnicové krvácení do labyrintu, protražovaný porod, klešťový porod, NPH (nízká porodní hmotnost)
- *enviromentální faktory (získané, postnatální)* - **infekce** (zánět mozkových blan – percepční nedoslýchavost, příušnice, spála, spalničky, černý kašel, meningoencefalitida, příušnice, spálový zánět středouší), **léčba ototoxickými léky** - opakované záněty středního ucha (Streptomycin, Canamycin, Gentamycin), **mechanická závada** - ucpaní zevního zvukovodu (převodní vady), **úraz** - ucha (perforace bubínku), hlavy či mozku, cévní krvácení, dále např. akustické trauma - zalehnutí uší, šum/hluk v uších

Typy sluchových vad:

Periferní nedoslýchavost či hluchota

- **převodní** (důvodem např. překážka ve zvukovodu, perforace bubínku) - „slyší méně, ale rozumí“
- **percepční** (porušena funkce vnitřního ucha, sluchového nervu nebo mozkové kůry) - „slyší hodně, ale nerozumí“
- **smíšená** (kombinace převodní a percepční)

Centrální nedoslýchavost či hluchota - postižení korový a podkorový systém sluchových drah

Stupně sluchových vad:

nedoslýchavost

lehká (ztráta 20-40 dB)

střední (40-70 dB)

těžká (70-90 dB)

hluchota

úplná (totální)

praktická (zbytky sluchu)

ohluchlost

Důsledky sluchových vad:

oblast poznávání - orientace v prostoru, narušení pocitu sebejistoty a osobní bezpečnosti, ztráta zvukového pozadí, vytváření představ

oblast vztahu k okolí (soc. kontakty) - zhoršená komunikace s intaktní populací až společenská izolace

oblast osobnosti - citová nevyrovnanost, labilita, citová oploštělost, neadekvátní reakce, vztek, agresivita

Psychologické zvláštnosti SP:

- **řeč** - nedostatečná sluchová kontrola, méně srozumitelná, nižší úroveň řeči
- **myšlení** - statické, nepohotové, založené na konkrétních pojmech, vzniká nezávisle na řeči
- **pojetí sebe sama** - cítí se méněcenní, když nerozumí, nebo jim není porozuměno, stáhnou se, mohou se snadno vzdávat
- **výkonnost** - snadno se unaví, opožděná motorika (neotáčí se za zvuky)
- **vůle** – slabá, nutná velká motivace
- **nesamostatnost** - závislost na rodičích, tlumočnickovi, mnohdy snadná ovlivnitelnost

Zdravotnická péče: depistáž - screening (7-9 měsíců, 3.-5. rok)

- po prodělání onemocnění (meningitidy)
- pozorování předřečových hlasových projevů a počátků řeči
- všichni žvatlají do 6. měsíce, pak experimenty s hlasem, 1. rok (první slova), 2. rok (20 slov), 3. rok (1000 slov a věty)
- orientační vyšetření
- v prvních dnech života (audiologicky riziková, u dětí s nepříznivou anamnézou – u dětí ob jednu generaci)
- v sedmém měsíci (všichni kojenci)

Odborná diagnostická vyšetření:

– *metody objektivní*

BERA (elektrické odezvy v mozgovém kmeni)

CERA (korové sluchové evokované odpovědi)

SSEP – vyšetření ustálených evokovaných potenciálů, není potřeba spolupráce dítěte, provádí se především u kandidátů na kochleární implantát.

Tympanometrie – vyšetření bubínku

OAE (bez spolupráce dítěte) - měří sílu zvuku při tření vláskových buněk za zvukového signálu různé intenzity

– *metody subjektivní*

Slovní audiometrie

■ slovní sestavy o 10 slovech, sestavy informačně rovnocenné (častost výskytu, počet slabik, výška frekvence atd.)

■ výsledkem slovní audiometrie je slovní audiogram

■ celek - 100 % (určování vady)

Tónová audiometrie

■ vyšetřovaný sám signalizuje okamžik, kdy zaslechne tónový podnět

■ záznam tónové audiometrie se zpracovává do **audiogramu**

Doporučená literatura:

LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido, 2003.